

LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMAS
BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS IR KRIMINALISTIKOS KONTEKSTE

Egidijus Vidmantas Kurapka *
Hendryk Malevski **
Justinas Sigitas Pečkaitis ***
Eduardas Vaitkevičius ****

*Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Kriminalistikos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 46 11
Elektroninis paštas krk@mruni.lt*

Pateikta 2006 m. birželio 5 d., parengta spausdinti 2006 m. birželio 19 d.

Santrauka. 2003 m. gegužės 1 d. įsigaliojo naujas Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau – BK). Naujajame BK šaunamojo ginklo sąvoka vartojama vardijant baudžiamąją atsakomybę sunkinančias aplinkybes, kvalifikuojant tokias nusikalstamas veikas, kaip plėšimas, kontrabanda, dalyvavimas nusikalstamo susivienijimo veikloje, orlaivio užgrobimas, taip pat straipsniuose, numatančiuose atsakomybę už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, jų pagrobimą ir laikymo taisyklių pažeidimą. Pačios šaunamojo ginklo sąvokos išaiškinimo BK, kuriame pateikiami kai kurių sąvokų išaiškinimai, nėra. Tai suprantama, nes Lietuvoje, kaip ir kitose šalyse, baudžiamoji teisė šaunamojo ginklo sampratos nenagrinėja. Norminiuose teisės aktuose šaunamojo ginklo sąvokos apibrėžimas pirmą kartą pateiktas 1996 metų Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme. Šis apibrėžimas iš esmės neprieštaravo pastaraisiais dešimtmečiais Lietuvos baudžiamojoje teisėje ir visuomenėje susiformavusiai šaunamojo ginklo sampratai.

2003 m. liepos 1 d. įsigaliojusiame naujame Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme įtvirtinta nauja šaunamojo ginklo samprata, iš esmės besiskirianti nuo senosios. Šiuo įstatymu prie šaunamųjų ginklų priskirti pneumatiniai ginklai, dujiniai pistoletai ir revolveriai, templiniai ir netgi signaliniai ginklai. Kyla klausimas, kaip vertinti šiuos ginklus, kai jei panaudojami darant tokias nusikalstamas veikas, kaip plėšimas, orlaivio užgrobimas, riaušių organizavimas arba išprovokavimas ir kt., kai šaunamojo ginklo naudojimas yra nusikaltimą kvalifikuojantis požymis arba sunkinanti aplinkybė (BK 60 str. 10 punktas).

Manome, kad Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas vertas išsamesnės baudžiamosios teisės ir kriminalistikos specialistų analizės ir komentarų. Bet kuriuo atveju, ir reguliuojant civilinę šaunamųjų ginklų apyvartą, ir teisiškai vertinant nusikaltimus, susijusius su neteisėta šaunamųjų ginklų apyvarta ir jų naudojimu, būtinas kriminalistinis šių ginklų vertinimas. Šiuo metu rengiamos naujos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pataisos. Tai gera proga ištaisyti bent kai kurias, akivaizdžiausias, šio įstatymo spragas. Geriausia tai būtų padaryti pasitelkus kriminalistikos mokslo atstovus.

Pagrindinės sąvokos: kriminalistika, baudžiamoji teisė, šaunamieji ginklai, ginklų klasifikacija, ginklų apyvartos kontrolė.

IVADAS

Ginklai visais laikais buvo padidėjusio pavojaus objektais, todėl valstybė visada skirdavo dėmesio su ginklais susijusių santykių reguliavimui. Ypač daug dėmesio sulaukė šaunamieji ginklai, kurie dėl savo sa-

* Mykolo Romerio universiteto mokslo prorektorius, teisės mokslų daktaras, profesorius.

** Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Kriminalistikos katedros vedėjas, teisės mokslų daktaras, profesorius.

*** Mykolo Romerio universiteto studijų prorektorius, teisės mokslų daktaras, profesorius.

**** Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Kriminalistikos katedros docentas, fizinių (chemijos) mokslų daktaras.

vybių keldavo didesnę pavojų valstybės ir žmogaus saugoms interesams.

Šiuolaikinis mokslas baudžiamai teisinei ginklų problematikai skiria nemažai dėmesio, bet Lietuvoje šią problemą daugiau nagrinėjo kriminalistikos mokslo atstovai ir, deja, gana fragmentiškai.

Reformuojant teisinę sistemą, baudžiamosios teisės doktrina Lietuvoje praktiškai ginklų įskaitant ir šaunamuosius ginklus, problematikos irgi nenagrinėjo. Keli kriminalistikos straipsniai negalėjo užpildyti spragos aptariant šią teorinę problemą.

Atkūrus nepriklausomybę įstatymų leidybos procesas labai suintensyvėjo. Dėl įvykusių socialinių, ekonominių ir kitų pokyčių atsirado naujų sričių, reikalaujančių teisinio reguliavimo. Viena iš tokių sričių tapo santykiai ginklų ir šaudmenų apyvartos kontrolės srityje, tačiau rengiant įstatymus šiems santykiams reguliuoti, nebuvo atsižvelgta į baudžiamuosius teisinius santykius, kuriuos reglamentuoja Baudžiamasis kodeksas. Nors jame nėra šaunamojo ginklo apibrėžimo, anksčiau ši klausimą išsprendė kriminalistikos mokslas, kuris pateikdavo ginklo, įskaitant ir šaunamąjį, apibūdinimą ir požymius, o kilus būtinybei spręsti klausimą dėl konkretaus objekto priskyrimo šaunamiesiems arba kitokiems ginklams, teisėsaugos institucija galėjo skirti ekspertizę šiems klausimams ištirti, t. y. problema buvo sprendžiama taikant tam būtinas specialias žinias ir turint tam būtiną kvalifikaciją.

Priėmus naują įstatymą (Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas), kuriame buvo pateikti pagrindinių ginklų rūšių apibrėžimai ir jų požymiai, atsirado šio įstatymo normų ir egzistuojančios kriminalistikos mokslo doktrinoje ginklų sampratos kolizija. Tai gali suformuoti neteisingą praktiką.

Praktikos poreikiai, rengiamos Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pataisos, Mykolo Romerio universiteto Kriminalistikos katedros surengtas mokslinis praktinis seminaras „Žmogaus saugumas ir teisinis ginklų apyvartos reglamentavimas (kriminalistinis aspektas)“ paskatino autorius parengti šį mokslinį straipsnį.

Tikimės, kad straipsnis sukels diskusiją nagrinėjant šią problematiką ir pasitarnaus ieškant tinkamiausio jos sprendimo.

ANALIZĖ

1961 m. rugsėjo 1 dieną buvusios Lietuvos TSR teritorijoje įsigaliojo Baudžiamasis kodeksas (BK), kurio 234 straipsnis numatė baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą disponavimą (gaminimą, laikymą, įsigijimą arba realizavimą) šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis arba sprogstamosiomis medžiagomis [1]. Šaunamojo ginklo sąvoka, be šio straipsnio, Kodekse dar vartojama 234–1 straipsnyje „Šaunamojo ginklo, šaudmenų ar sprogstamųjų medžiagų grobimas“, 236 straipsnyje „Nerūpestingas šaunamojo ginklo laikymas“, 225 straipsnyje „Chuliganizmas“, 272 straipsnyje „Plėšimas“, 273 straipsnyje „Turto prievartavimas“, 312 straipsnyje „Kontrabanda“.

Dešimtmečius galiojant BK 234 straipsnyje ir su juo susijusiose straipsniuose (234–1, 234–2, 236 str.) padaryta ne viena pataisa, t. y. Lietuvai jau atkūrus nepriklausomybę. Šios pataisos dažniausiai buvo susijusios su sankcijų pakeitimais. Nuo 1994 metų Lietuvos Respublikos BK 41 straipsnyje prie sunkinančių aplinkybių buvo priskirtas nusikaltimo darymas „naudojant šaunamuosius ginklus ar dujinius šaunamuosius ginklus“ [2]. Vertinant iš kriminalistikos pozicijų, tik viena Lietuvos Respublikos BK 234 straipsnio pataisa buvo esminė. 1998 m. vasario 19 d. panaikinta išlyga dėl baudžiamosios atsakomybės netaikymo už neteisėtą disponavimą lygiavamzdžiu medžiokliniu šautuvu [3].

2003 m. gegužės 1 d. įsigaliojo naujas Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas [4]. Naujajame BK šaunamojo ginklo sąvoka vartojama 60 straipsnio 1 dalyje vardijant baudžiamąją atsakomybę sunkinančias aplinkybes, kvalifikuojant tokias nusikalstamas veikas, kaip plėšimas (180 str. 3 d.), kontrabanda (199 str. 2 d.), dalyvavimas nusikalstamo susivienijimo veikloje (249 str. 2 ir 3 d.), orlaivio užgrobimas (251 str. 3 d.), taip pat straipsniuose, numatančiuose atsakomybę už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, jų pagrobimą ir laikymo taisyklių pažeidimą (253, 254, 255 str.).

Ir senajame, ir naujajame BK, kuriame pateikiami kai kurių sąvokų išaiškinimai, šaunamojo ginklo sąvoka neišaiškinama. Tai suprantama, nes Lietuvoje, kaip ir kitose šalyse, baudžiamoji teisė šaunamojo ginklo sampratos nenagrinėja. Klausimo, ar konkretus objektas yra šaunamasis ginklas, sprendimas pavedamas teismo balistikos ekspertui arba kitam specialistui [5, p.112–115, 6, p.16].

Nepateiktas šaunamojo ginklo sąvokos apibrėžimas ir 1994 metų Lietuvos Respublikos įstatyme dėl leidimo įsigyti, laikyti ir nešiotis šaunamuosius ginklus savigynai bei dėl neteisėtai igytų ir laikomų šaunamųjų ginklų, šaudmenų arba sprogstamųjų medžiagų savanoriško atidavimo [7].

Mūsų nuomone, pastaraisiais dešimtmečiais Lietuvos baudžiamajoje teisėje ir visuomenėje susiformavo šaunamojo ginklo samprata, apimanti gana aiškų šaunamojo ginklo sąvokos turinį. Tai, kad šaunamojo ginklo sąvoka buvo laikoma visuotinai suprantama, galima spręsti ir iš seniau lietuvių kalba išleistos specialios teisinės ir kriminalistinės literatūros. Nei 1976 metais išleistoje knygoje „Teismo balistika“ [8, 62 p.], nei 1985 metais išleistame „Kriminalistikos“ vadovėlyje šaunamojo ginklo apibrėžimo nėra [9]. 1989 metų Lietuvos Respublikos baudžiamajo kodekso komentare aiškinant BK 234 straipsnį konstatuojama: „Šaunamiesiems ginklams priskiriami įvairių rūšių koviniai ginklai: šautuvai, karabinai, pistoletai, revolveriai, automatai, artilerijos pabūklai, minosvaidžiai, graižtviniai medžiokliniai šautuvai, mažo kalibro sportiniai ginklai ir kt., kurie gali būti naudojami ir nešiojami turint leidimą. Šaunamiesiems ginklams priskiriami ir lygiavamzdžių medžioklinių šautuvų nupjautvamzdžiai“ [10, p. 383–385].

Norminiuose teisės aktuose šaunamojo ginklo sąvokos apibrėžimas pirmą kartą pateiktas 1996 metų Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstaty-

me: „Šaunamieji ginklai – įrenginiai ar daiktai, sukonstruoti ar pritaikyti mechanškai paveikti taikinių per nuotolį sviediniu, turinčiu pakankamą nukaunamąją galią padaryti pavojingus gyvybei kūno sužalojimus; sviedinio nukreipiantysis judėjimas atsiranda naudojant parako ar kitos medžiagos užtaiso degimo energiją“ [11]. Tais pačiais metais pasirodė ir vienintelis Lietuvos kriminalistinėje literatūroje straipsnis šaunamojo ginklo sampratos ir klasifikacijos klausimais [12, p. 155–171]. Kelios pavienės publikacijos skirtos atskirų šaunamųjų ginklų rūšių kriminalistinio ir teisinio vertinimo problemoms [13, p. 59–62, 14, p. 104–106.] Kriminalistikos literatūroje šaunamojo ginklo apibrėžimas pirmą kartą pateiktas 1998 metais išleistame vadovėlyje „Kriminalistikos technikos pagrindai“ [15, p. 138–139].

2003 m. liepos 1 d. įsigaliojus naujai Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo redakcijai, įtvirtinta nauja šaunamojo ginklo samprata, iš esmės besiskirianti nuo senosios. Šiuo įstatymu prie šaunamųjų ginklų priskirti „įrenginiai ir daiktai, sukonstruoti ar pritaikyti kaip ginklai, iš kurių sprogo, dujų ar oro slėgio ar kokio nors kita varomą jėgą gali būti paleistas sviedinys (kulka, šratas, strėlė ar kt.), arba kenksmingos, dirginančios medžiagos, skirti mechanškai, termiškai, chemiškai ar kitaip taikiniui per nuotolį paveikti. Šaunamuoju ginklu laikomos ir pagrindinės šaunamųjų ginklų dalys“ [16]. Tai pažodinis šaunamojo ginklo apibrėžimo, paimto iš 1978 m. birželio 18 d. Europos konvencijos dėl privačių asmenų šaunamųjų ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės, vertimas [17]. Šio šaunamojo ginklo apibrėžimo pasirinkimas aiškinamas įstatymo kūrėjų noru „suderinti Lietuvos Respublikos teisės aktus, taikomus ginklų ir šaudmenų apyvartos bei kontrolės srityje, su ES teisės aktų reikalavimais“. Priimant naująjį įstatymą siekiama „nustatyti ginklų, šaudmenų klasifikacijos, jų apyvartos (įsigijimo, laikymo, realizavimo, nuomojimo, taisymo, naudojimo) pagrindus, nustatyti ginklų ir šaudmenų apyvartos kontrolės institucijų veiklos teisinius pagrindus, teises ir pareigas subjektams, kurių veikla susijusi su ginklais ir šaudmenimis“ (citatos iš Aiškinamojo rašto dėl Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo projekto).

Šiuo įstatymu prie šaunamųjų ginklų priskiriami dujiniai pistoletai ir revolveriai, templiniai ginklai, kurių sviediniui energiją suteikia tamprus elementas naudojant žmogaus raumenų jėgą arba mechaninius įrenginius, signaliniai ginklai, skirti garso, šviesos signalui sukurti signaliniu pirotechniniu įtaisu arba signaliniais šaudmenimis, pneumatiniai ginklai, kurie iki šiol prie šaunamųjų ginklų nebuvo priskiriami. Toks išplėstinis šaunamojo ginklo vertinimas iš esmės keičia iki šiol priimtą šaunamojo ginklo sampratą.

Yra ir kitų šaunamojo ginklo sąvokos apibrėžimų, pateikiamų autoritetingų tarptautinių organizacijų dokumentuose. Jie labiau atitinka kriminalistinę šaunamojo ginklo sampratą. Štai Protokole prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais šaunamojo ginklo sąvoka apibrėžiama taip: „Šaunamasis ginklas – bet koks nešioja-

masis vamzdinis ginklas, kuris išstumia, yra suprojektuotas išstumti arba gali būti lengvai perdirbtas, kad galėtų veikiant sprogstamajai medžiagai išstumti šratą, kulką ar šovinį, išskyrus senovinius šaunamuosius ginklus ar jų tikslias kopijas. Senoviniai šaunamieji ginklai ir jų kopijos apibūdinami vadovaujantis vidaus teisės normomis. Tačiau jokių atveju senoviniai šaunamieji ginklai neapima šaunamųjų ginklų, pagamintų po 1899 m.“ [18]. Šis protokolas papildo Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą. Jo tikslas – skatinti, puoselėti ir stiprinti šalių bendradarbiavimą siekiant užkirsti kelią šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų neteisėtai gamybai ir prekybai jais, su šiais reiškiniais kovoti ir juos išnaikinti. Šiame protokole šaunamasis ginklas suprantamas kaip ypač pavojingas nusikaltimo įrankis. Taigi matome, kad įvairiuose tarptautinių organizacijų dokumentuose šaunamojo ginklo samprata apibrėžiama skirtingai.

Ir senojo, ir naujojo Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymų paskirtis – reguliuoti civilinį ginklų ir šaudmenų judėjimą Lietuvoje. Lyginant šiuos įstatymus galima teigti, kad ginklų ir šaudmenų judėjimo reglamentavimas iš esmės nepasikeitė. Ir anksčiau, ir dabar įstatymas numato, kad Lietuvoje gyventojai ir juridiniai asmenys gali įsigyti ir turėti ginklų ir šaudmenų šiems tikslams: medžioklei, sportui, savigynai, profesinei veiklai, kolekcijoms sudaryti ir kitiems įstatymui neprieštaraujantiems tikslams. Europos Taryba dar 1991 m. birželio 18 d. priėmė direktyvą Nr.477, kuria rekomenduojama laikytis tam tikrų bendrų taisyklių reguliuojant šaunamųjų ginklų apyvartą, ypač kontroliuojant ginklų patekimą iš vienos valstybės narės į kitą, bet kartu ir kiek galima mažiau ribojant asmenų judėjimo laisvę, kai jie keliauja iš vienos šalies į kitą su medžioklei arba sportiniam šaudymui skirtais ginklais [19]. Šioje direktyvoje ginklai suskirstyti į vieną iš keturių kategorijų: A, B, C ir D (žr. 1 priedą). Direktyvoje valstybėms narėms nurodoma imtis visų atitinkamų priemonių, uždraudžiančių asmenims įsigyti ir laikyti A kategorijai priskirtus šaunamuosius ginklus ir šaudmenis. B kategorijai priskirtam šaunamajam ginklui įsigyti turi būti gautas oficialus leidimas. C kategorijai priskirtas šaunamasis ginklas turi būti registruojamas atitinkamoje valdžios institucijoje. D kategorijai priskirto šaunamojo ginklo įsigijimas turi būti ribojamas amžiaus cenzu. Vienai arba kitai kategorijai priskiriami ginklai išvardyti Direktyvos priede.

Taigi jeigu peržvelgsime Direktyvos priede išvardytus ginklus, pamatysime, kad čia minimi 17-kos rūšių rankiniai, tai yra individualūs, vieno žmogaus valdomi šaunamieji ginklai, į skirtingas kategorijas suskirstyti (klasifikuoti) pagal vieną aiškų kriterijų – apyvartos apribojimų griežtumą.

Į kategorijas ginklai suskirstyti ir naujajame Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme. Tam skirtas visas antras įstatymo skirsnis, pavadintas „Ginklų ir šaudmenų klasifikacija“. Čia išvardyti ne tik ginklai, nurodyti Direktyvos priede, bet ir kiti ginklai bei įvairūs objektai. Šie ginklai ir objektai, taip pat ati-

tinkamų straipsnių, kuriuose jie išvardyti, pavadinimai 2 priede nurodyti paryškintu šriftu.

Reikia konstatuoti, kad Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme ginklai suklasifikuoti nesilaikant Europos Tarybos rekomendacijų. Nors iš pažiūros ir mūsų įstatyme ginklai suskirstyti į kategorijas, tačiau šios klasifikacijos pagrindas yra visai kitas. Čia ginklai priskiriami vienai iš kategorijų (A, B, C arba D) ne pagal apyvartos apribojimų griežtumą, o pagal labai neapibrėžtą kriterijų – jų pavojingumo laipsnį, nurodant, kad pavojingiausi yra A kategorijos ginklai ir šaudmenys, mažiausiai pavojingi – D kategorijos ginklai ir šaudmenys. Susipažinę su įstatymo antrojo skirsnio turiniu matome, kad tai, kas jame surašyta, nėra klasifikacija netgi vertinant čia išvardytus daiktus pagal jų pavojingumo laipsnį. Ir nors į atitinkamas kategorijas mūsų įstatyme patenka visos Direktyvos priede išvardytos ginklų rūšys, ši klasifikacija, manytume, neatitinka jokių klasifikacijoms keliamų reikalavimų.

Šiame skirsnyje išvardyti ne tik šaunamieji ginklai ir šaudmenys, bet ir nešaunamieji ginklai bei kiti daiktai, kurie neminimi Europos Tarybos 1991 m. birželio 18 d. direktyvoje Nr.477 ir, mūsų nuomone, visai neturėtų būti klasifikuojami pagal kategorijas. Dalis ginklų ir šaudmenų rūšių visai nepatenka į šį skirsnį, ir vadinamoji klasifikacija pratęsiama atskirame Įstatymo skirsnyje „Draudžiami ginklai ir šaudmenys“ (žr. 3 priedą), tai yra pateikta klasifikacija neatitinka vieno iš pagrindinių bet kurios klasifikacijos reikalavimų – apimti visus klasifikuojamus objektus.

Tiesa, tampa neaišku, kokiai ginklų kategorijai jie priskiriami vertinant pagal pavojingumo laipsnį. Matome, kad patys įstatymo kūrėjai nesugebėjo suklasifikuoti ginklų net pagal savo sumanytą tvarką. Tai atsispindi ir antro skirsnio išlygoje, kad šio įstatymo straipsniai, reglamentuojantys D kategorijos ginklų apyvartą, netaikomi vienašūviams ilgiesiems lygiavamzdžiams šaunamiesiems ginklams. Jų apyvartai taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir C kategorijos ilgųjų šaunamųjų ginklų.

Manytume, kad viena iš nesėkmingo klasifikavimo priežasčių įstatyme buvo būtent Europos Tarybos direktyvos rekomendacijų nepaisymas. Jau anksčiau atkreipėme dėmesį į tai, kad norminiuose teisės aktuose pateikiamos neapgalvotos, mokslškai nepagrįstos ginklų klasifikacijos sukelia nenumatytų padarinių [20, p. 339–345]. 1996 m. liepos 2 d. įstatyme nebaigta ginklų klasifikacija leido labai išplisti revolveriams, skirtiems šaudyti Flobero šoviniais. Per kelerius metus Lietuvoje jų parduota daugiau nei dešimt tūkstančių, vos ne kasdien jais buvo daromi nusikaltimai [21, p. 212–218]. Taip atsitiko todėl, kad dėl įstatymo netobulumo negalima buvo uždrausti jų nešiotis.

Rengiant naują Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo redakciją, daugiausia dėmesio skirta ginklų ir šaudmenų apyvartos kontrolės tobulinimui, nustatant konkrečias ginklų turėtojų pareigas, ginklų ir šaudmenų laikymo, saugojimo, nešiojimo, apskaitos ir panaudojimo, ginklų ir šaudmenų kolekcionavimo, įvežimo, išvežimo, gabenimo tranzitu per Lietu-

vos Respublikos teritoriją reikalavimus. Gali būti, kad pagrindinį savo uždavinį – reguliuoti ir kontroliuoti ginklų ir šaudmenų apyvartą Lietuvoje – šis įstatymas atlieka.

Nors šis įstatymas yra norminis teisės aktas, jis verčia vadovautis jo normomis ir kitose gyvenimo srityse, kuriose reikia operuoti ginklo arba šaudmens sąvokomis. Nors Ginklų kontrolės įstatymo funkcija yra reguliuoti, jo normos, manome, nepagrįstai bandomos taikyti ir baudžiamojoje teisėje. Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas reguliuoja legalią apyvartą šaunamaisiais ginklais, tuo tarpu baudžiamoji teisė nagrinėja neteisėtas veikas, susijusias su šaunamųjų ginklų ir šaudmenų disponavimu ir naudojimu.

Ginklai ir šaudmenys yra kriminalistinio tyrimo objektai. Žinome, kad pasitelkiami būtent kriminalistai, kai reikia nustatyti, ar nusikalstamos veikos darymo įrankis arba kėsिनimosi objektas yra ginklas, ir jeigu taip, tai koks. Įsigaliojus naujam įstatymui, kaip rodo straipsnio autorių ekspertinė praktika, teismai ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai ekspertams ir specialistams pateikdami tirti ginklą labai dažnai pateikia klausimą ir apie šio ginklo kategoriją.

Iki šiol baudžiamojoje teisėje vertinant nusikalstamas veikas ginklai ir šaudmenys į kategorijas skirstomi nebuvo. Manome, kad ir dabar vertinant šiuos objektus pagal jų pavojingumą baudžiamoji teisė turėtų vadovautis ne dabartiniame Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme esančia ginklų klasifikacija, o kriminalistiniu jų vertinimu. Štai įstatyme templiniai ginklai, tai yra arbaletai, medžiokliniai lankai, timpos (laidynės), kurių įtempimo jėga siekia 200 N (apie 20 kG), priskiriami B kategorijai, tai yra prie pavojingų ginklų, nors ir teisiškai, ir kriminalistiškai vertinant jie nėra pavojingi. Nusikaltimų šiais ginklais beveik nepadaroma. Problemiškas yra ir pagrindinių šaunamojo ginklo dalių, kurios taip pat laikomos šaunamaisiais ginklais, vertinimas. Pagrindinė ginklo dalis priskiriama tai kategorijai, kuriai būtų priskirtas ir pats ginklas, kurio dalis ji yra. Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, stambaus kalibro kulkosvaidžio vamzdis, priskiriamas A kategorijos ginklams, nors kriminalistiniu vertinimu jis, kaip nusikaltimo įrankis, realiai vertinant galimybes jį panaudoti kaip nusikaltimo įrankį, tiek pat pavojingas, kiek ir to paties skersmens vandentiekio vamzdis. Šaunamųjų ginklų dalys, kaip baudžiamojo persekiojimo objektas, turėtų būti vertinamos tokiose nusikalstamosiose veikose, kaip šaunamųjų ginklų gamyba, prekyba šaunamaisiais ginklais, šaunamųjų ginklų kontrabanda. Pavienių šaunamųjų ginklų dalių laikymas arba nešiojimas turėtų būti vertinamas visai kitaip nei šaunamųjų ginklų laikymas ir nešiojimas.

Ne mažesnių problemų baudžiamajai teisei sukelia ir naujajame įstatyme iš esmės pakeista šaunamojo ginklo samprata. Kaip jau minėta, šiuo įstatymu prie šaunamųjų ginklų priskirti pneumatiniai ginklai, dujiniai pistoletai ir revolveriai, templiniai ginklai ir netgi signaliniai šautuvai, pistoletai ir revolveriai. Kyla klausimas, kaip vertinti šiuos ginklus, kai jie panaudojami darant tokias nusikalstamas veikas, kaip plėšimas, orlaivio už-

grobimas, riaušių organizavimas arba išprovokavimas ir kt., kai šaunamojo ginklo naudojimas yra kvalifikuojantis nusikaltimą požymis arba sunkinanti aplinkybė (BK 60 str. 10 punktas). Į šį klausimą atsakymą galima rasti kol kas tik teismų praktikos išaiškinimuose. Antai Aukščiausiojo Teismo senato 2005 m. birželio 23 d. nutarime „Dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose“ 18 punkte konstatuojama, kad „Baudžiamasis kodeksas nepateikia šaunamojo, nešaunamojo ginklo ir sprogmens sąvokų išaiškinimo. Nešaunamojo ir šaunamojo ginklo turinys atskleidžiamas 2002 m. sausio 15 d. Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme Nr. IX-705. Sprogmens sąvoka apibrėžta 2003 m. sausio 28 d. Lietuvos Respublikos sprogmens apyvartos kontrolės įstatyme Nr. IX-1315. Šiuose įstatymuose apibrėžtos nešaunamojo ir šaunamojo ginklo bei sprogmens sąvokos negali būti tapatinamos su to paties pavadinimo BK 180 straipsnio požymiais, o turi būti vertinamos kaip metodinė medžiaga – kriterijai, techniniai duomenys, naudojami nustatant nešaunamojo, šaunamojo ginklo ir sprogmens požymį pagal BR 180 straipsnį“. Toliau šiame punkte nustatyta, kad „pagal BK 180 straipsnio 2 ir 3 dalį kaltininko veiksmai kvalifikuojami tik tada, kai šaunamasis, nešaunamasis ginklas, sprogmuo arba kitas specialiai žmogui sužaloti pritaikytas daiktas yra tinkamas naudoti pagal paskirtį ir plėšimo metu panaudojamas kaip fizinio arba psichinio smurto priemonė“ [22, p. 322–323]. Teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose apibendrinimo apžvalgoje, patvirtintoje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 52, konstatuojama, kad teismai laikosi teisingos praktikos priskirdami nusikaltimo įrankius šaunamųjų, nešaunamųjų ginklų peilių, kitų specialiai žmogui žaloti pritaikytų daiktų arba sprogmens kategorijai remdamiesi eksperto arba kito specialisto išvada. Ten pat, vertinant žemesnės instancijos teismo nuosprendį konkrečioje byloje, rašoma: „Beisbolo lazda šiuo atveju (jei pasiimta plėšimo tikslu) atitinka specialiai žmogui žaloti pritaikyto daikto požymį ir veikia turėtų būti kvalifikuojama pagal BK 180 straipsnio 2 dalį“ [22, p. 344–345]. Taigi matome, kad kartais teismas pats imasi spręsti, ar konkretus nusikaltimo įrankis priklauso specialiai žmogui žaloti pritaikyto daikto kategorijai. Tai rodo, kad netgi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senatas neturi apibrėžtos nuomonės šiais klausimais.

Dar viena problema, kuri atsirado įsigaliojus naujam Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo redakcijai, yra daromi sprendimai remiantis šiuo įstatymu sudarytos ekspertų komisijos daiktų, įrenginių modelius ginklams bei konkrečiai jų kategorijai priskirti. Ši prie Lietuvos Respublikos ginklų fondo sudaryta tarpžinybinė komisija sprendžia, ar priskirti įvairius gaminius ginklams ir, jeigu taip, tai kuriai ginklų kategorijai.

Kartais komisijos sprendimai būna abejotini, o turėdami norminio teisės akto statusą taip pat gali sukelti neigiamų padarinių. Tokių sprendimų pavyzdys galėtų būti sprendimas medžioklinius ir kovinius peilius paskelbti nesant ginklais [23]. Medžiokliniai ir koviniai peiliai visame pasaulyje pripažįstami ginklais, be to,

komisija šiuo atveju, manytume, peržengė savo kompetenciją, nes šiuos peilius ginklais pripažįsta Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas. Dar daugiau, tos pačios dienos sprendimu nešaunamieji smogiamojo ir svaidomojo pobūdžio ginklai (svaidomieji peiliai, kuokos, vėzdai, koviniai spragilai, nunciakai) priskirti D kategorijos nešaunamiesiems ginklams, taip revizuojant Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymą, kuris šiuos ginklus priskiria prie draudžiamų civilinėje apyvartoje ginklų.

Palietėme tik kai kurias problemas, kurias, mūsų nuomone, sukūrė nepakankamai apgalvotos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo normos. Manytume, kad šis įstatymas vertas išsamesnės baudžiamosios teisės ir kriminalistikos specialistų analizės ir komentarų. Bet kuriuo atveju ir reguliuojant civilinę šaunamųjų ginklų apyvartą, ir teisiškai vertinant nusikaltimus, susijusius neteisėta šaunamųjų ginklų apyvarta ir jų naudojimu, būtina kriminalistiniu požiūriu vertinti šiuos ginklus. Šiuo metu rengiamos naujos Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pataisos. Tai gera proga ištaisyti bent kai kurias, akivaizdžiausias, šio įstatymo spragas. Geriausia tai būtų padaryti pasitelkus kriminalistikos mokslo atstovus.

IŠVADOS

Galiojantis Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas (2003 m.) yra iš esmės tobulintinas, nes jo nuostatos yra nenuoseklios, prieštarauja tarptautiniams norminiams aktams ir nesiderina su kriminalistinės ginklotyros mokslo doktrina.

Teisės saugos pareigūnai – praktikai (ekspertai, tyrėjai, prokurorai, teisėjai) mechaniškai ir be pagrindo perkeldami Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nuostatas į baudžiamosios teisės taikymo sritį, formuoja neteisingą praktiką. Kriminalistikos mokslininkai savo ruožtu atlikę visapusišką ginklų sampratos analizę turi suformuluoti darnią ginklotyros koncepciją ir aiškių ginklų apibrėžimą, užtikrinantį kompetentingą norminių aktų rengimą ir kvalifikuotą jų taikymą.

LITERATŪRA

1. Lietuvos TSR baudžiamasis kodeksas. – Vilnius, 1961.
2. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. – Vilnius, 1994.
3. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. 1998 m. vasario 3 d. Nr. VIII – 617 įstatymas. //Valstybės žinios. Nr.17. 1998 m. vasario 19 d.
4. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. – Vilnius, 2000. // www.lrs.lt.
5. Poštūnas P. Kriminalistinės ekspertizės. – Vilnius, 1997.
6. Kurapka E., Vaitkevičius E. Teismo balistinės ekspertizės skyrimas ir medžiagos ruošimas. Metodinės rekomendacijos. – Vilnius, 2001.
7. Dėl leidimo įsigyti, laikyti ir nešiotis šaunamuosius ginklus savigynai bei dėl neteisėtai įgytų ir laikomų šaunamųjų ginklų, šaudmenų ar sprogstamųjų medžiagų savanoriško atidavimo // Valstybės žinios. 1994. Nr.5 – 66.
8. Danisevičius P. Teismo balistika. – Vilnius, 1976.
9. Palskys E., Kazlauskas M., Danisevičius P. Kriminalistika. – Vilnius, 1985.

10. Lietuvos TSR baudžiamojo kodekso komentaras. Redakcinė kolegija: Ignatas M., Misiūnas J., Nocius J., Pavilionis V. Sudarytojas Pavilionis V. – Vilnius, 1989.
11. Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas // Valstybės žinios. 1996. Nr. 69 – 1665.
12. **Gardauskas J., Kurapka E.** Kriminalistinė ginklo samprata ir klasifikacija // Kriminalistikos ir teismo ekspertizės problemos. – Vilnius, 1996.
13. **Vaitkevičius E., Nečipurukas L.** Kai kurios savadarbių šaunamųjų ginklų ekspertinio vertinimo problemos // Teisės problemos. 1995. Nr. 4.
14. **Vaitkevičius E., Nečipurukas L.** Šratinių pistoletų ir revolverių neteisėta apyvarta: baudžiamosios atsakomybės klausimas // Teisės problemos. 1996. Nr. 3.
15. **Kurapka E., Malevski H., Palskys E., Kuklianskis S.** Kriminalistikos technikos pagrindai. – Vilnius, 1998.
16. Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas // Valstybės žinios. 2002. Nr. 13 – 467. // www.lrs.lt.
17. **1978 m. birželio 18 d.** Europos konvencija dėl privačių asmenų šaunamųjų ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės. Autentiškas vertimas. Europos komitetas prie LR Vyriausybės. Vertimo, dokumentacijos ir informacijos centras.
18. **Protokolas prieš** neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (2002 12 12) // Valstybės žinios. 2005. Nr. 12–358. // www.lrs.lt.
19. **Europos Bendrijų** Tarybos 1991 m. birželio 18 d. direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės 91/477/EEC. Autentiškas vertimas. Europos komitetas prie LR Vyriausybės. Vertimo, dokumentacijos ir informacijos centras.
20. **Vaitkevičius E., Kurapka E., Malewski H.** Wybrane zagadnienia stosowania broni na naboje Flobera // Z archiwum medycyny sądowej i kryminologii. – Kraków, 2003. Nr. 4.
21. **Нечипурук Л., Вайткявичюс Э.** Некоторые вопросы криминалистического исследования револьверов, предназначенных для стрельбы патронами Флобера. Теория та практика судової експертизи і криміналістики. Випуск 4. – Харків, 2004.
22. **Teismų praktika.** – Vilnius, 2005. Nr. 23.
23. **Ekspertų komisijos** daiktų, įrenginių modeliams ginklams bei konkrečiai jų kategorijai priskirti 2005 m. kovo 7 d. posėdžio protokolo išrašas // Valstybės žinios. 2005. Nr. 38–1267. // www.lrs.lt.

1 priedas

Ginklų suskirstymas į kategorijas Europos Tarybos 1991 m. birželio 18 d. direktyvoje Nr. 477

A kategorija – uždrausti šaunamieji ginklai

1. Karinės raketos su sprogstamaisiais užtaisais ir jų paleidimo įtaisai;
2. Automatiniai šaunamieji ginklai;
3. Šaunamieji ginklai, kurie užmaskuoti kaip kiti daiktai;
4. Šaudmenys su pramušamaisiais, sprogstamaisiais arba padegamaisiais sviediniais ir šių šaudmenų sviediniai bei jų paleidimo įtaisai;
5. Pistoletų ir revolverių šoviniai su ekspansyviomis kulkomis ir kulkos tokiems šoviniams, išskyrus atvejus, kai tokie šovinius bei kulkas medžioklei ar sportiniam šaudymui naudoja turintys tam teisę asmenys;

B kategorija – šaunamieji ginklai, kuriems įsigyti reikia oficialaus leidimo

1. Pusiau automatiniai arba pertaisomi trumpieji šaunamieji ginklai.
2. Vienašūviai trumpieji šaunamieji ginklai, šaudantys centrinio įskėlimo šoviniais.
3. Vienašūviai trumpieji šaunamieji ginklai, kurių visas ilgis yra mažesnis kaip 28 cm, šaudantys žiedinio įskėlimo šoviniais.
4. Pusiau automatiniai ilgieji šaunamieji ginklai, kurių dėtuveje ir šovinio lizde kartu telpa daugiau kaip trys šoviniai.
5. Pusiau automatiniai ilgieji šaunamieji ginklai, kurių dėtuveje ir šovinio lizde kartu telpa ne daugiau kaip trys šoviniai, jeigu jų dėtuvė nuimama arba ginklo konstrukcija negarantuoja, kad su paprastais įrankiais jo negalima perdirbti į ginklą, kurio dėtuveje ir šovinio lizde kartu tilptų daugiau kaip trys šoviniai.
6. Pertaisomi arba pusiau automatiniai ilgieji lygiavamzdžiai šaunamieji ginklai ne ilgesniais kaip 60 cm vamzdžiais.
7. Pusiau automatiniai šaunamieji ginklai, neskirti kariniam naudojimui, panašūs į karinius ginklus su automatiniais mechanizmais.

C kategorija – šaunamieji ginklai, kuriuos reikia deklaruoti

1. Pertaisomi ilgieji šaunamieji ginklai, išskyrus pertaisomus ilguosius lygiavamzdžius šaunamuosius ginklus ne ilgesniais kaip 60 cm vamzdžiais.
2. Ilgieji vienašūviai graižtviniai šaunamieji ginklai.
3. Pusiau automatiniai ilgieji šaunamieji ginklai, išskyrus išvardytus šio Įstatymo 4 straipsnio 4–7 punktuose.
4. Vienašūviai trumpieji šaunamieji ginklai, kurių bendras ilgis ne mažesnis kaip 28 cm, šaudantys žiedinio įskėlimo šoviniais.

D kategorija – kiti šaunamieji ginklai

1. Vienašūviai ilgieji lygiavamzdžiai šaunamieji ginklai.

2 priedas

Ginklų suskirstymas į kategorijas Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo antrajame skirsnyje.

3 straipsnis. A kategorijos ginklai, šaudmenys, ginklų priedėliai:

A kategorijai priskiriami šie įrenginiai, daiktai, šaudmenys, ginklų priedėliai.

- 1–5. Ginklai, priskirti A kategorijai Europos Tarybos 1991 m. birželio 18 d. direktyvoje Nr. 477
6. Duslintuvai, naktinio matymo taikikliai.
7. Visų kalibrų patrankos, haubicos, mortyros, minosvaidžiai.
8. Granatos ir granatsvaidžiai, tarp jų ir ašarinės granatos bei jų paleidimo įtaisai.
9. Visų rūšių bombos, torpedos, minos, jų užtaisai ir neužtaisyti sviediniai bei jų paleidimo įtaisai.
10. Liepsnosvaidžiai ir visi padegamieji sviediniai.
11. Ginklai, kurių lazerio spindulys naudojamas karo tikslams arba taikiniui sunaikinti.
12. Ginklai, įtaisai, skirti taikiniui chemiškai sunaikinti.
13. Templiniai ginklai, kurių visa įtempimo jėga viršija 1200 N.

14. Šaunamieji ginklai, kurių konstrukcija leidžia panaudoti juos išardytus ar jie pakeičiami taip, kad tampa lengvai paslepiami.

15. Ginklai, kuriuose kaip taikinį naikinanti arba kitaip jį veikianti priemonė naudojamas radioaktyvusis, elektromagnetinis, šviesos, šilumos, infragarso arba ultragarso spinduliavimas, pavojingas biologinis poveikis, pavojingos gyvybei dujos arba kitokios pavojingos sveikatai arba gyvybei medžiagos arba energija.

16. Šoviniai graižtiniams ginklams su pasklindančiu šratu užtaisui.

17. Šaudmenys, skirti tik A kategorijos ginklams.

4 straipsnis. B kategorijos ginklai

B kategorijos ginklams priskiriami šie:

1–7. Ginklai, priskirti B kategorijai Europos Tarybos 1991 m. birželio 18 d. direktyvoje Nr.477

8. Tempiniai ginklai, kurių visa įtempimo jėga yra nuo 200 N iki 1200 N.

5 straipsnis. C kategorijos ginklai

C kategorijos ginklams priskiriami:

1–4. Ginklai, priskirti C kategorijai Europos Tarybos 1991 m. birželio 18 d. direktyvoje Nr.477

5. Pneumatiniai ginklai, kurių sviedinio kinetinė energija viršija 7,5 J.

6 straipsnis. D kategorijos ginklai

D kategorijos ginklams priskiriami:

1. Ginklai, priskirti D kategorijai Europos Tarybos 1991 m. birželio 18 d. direktyvoje Nr.477

2. Signaliniai šautuvai, pistoletai (revolveriai).

3. Pneumatiniai ginklai, kurių sviedinio kinetinė energija yra nuo 2,5 J iki 7,5 J.

4. Dujiniai ginklai (pistoletai (revolveriai), aerozoliniai įrenginiai, įtaisai).

5. Šaunamieji ginklai, atitinkantys B, C kategorijų kriterijus, tačiau joms nepriskiriami dėl nedidelės nukauamosios galios, ir kurių sviedinio kinetinė energija yra nuo 2,5 J iki 7,5 J.

6. Nešaunamieji ginklai, kurie nepriskirti draudžiamiesiems ginklams.

7. Senovinių šaunamųjų ginklų kopijos, pagamintos po 1870 metų.

8. Elektrošoko įrenginiai ir įtaisai, skirti savignynei.

3) dujiniai ginklai su nuodingosiomis medžiagomis, jų šaudmenys su nuodingosiomis medžiagomis;

4) begarsiai šoviniai;

5) šoviniai, kurių kulkos yra su kieto metalo šerdimi arba kieto metalo apvalkalu;

6) lazeriniai taikikliai, išskyrus naudojamus sportui;

7) nešaunamieji smogiamojo ir svaidomojo pobūdžio ginklai (kastetai, blakštai, mėtomosios žvaigždės ir kt.);

8) ginklai ir šaudmenys, uždrausti tarptautinėmis sutartimis;

9) kiti daiktai, įrenginiai, šaudmenys, kuriuos uždraudė ekspertų komisija, nurodyta šio Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje.

3. Civilinėje apyvaroje draudžiami nešaunamieji duriamieji, pjaunamieji ginklai su automatiškai iššokančia arba atsiliekiančia geležte, kurie atitinka bent vieną iš šių kriterijų:

1) iššokanti geležtė yra ilgesnė kaip 8,5 cm;

2) per vidurį geležtė yra siauresnė kaip 14 proc. jos ilgio;

3) iš abiejų pusių paaštrinta geležtė.

4. Draudžiama asmenims savignynei įsigyti ir turėti B, C kategorijų trumpuosius šaunamuosius ginklus, kurių kalibras yra didesnis kaip 9 mm.

5. Draudžiama savignynei skirtuose ginkluose naudoti dėtuves, kurių talpa viršija 13 šovinių. Į dėtuvę gali būti įmontuojamas bei įrankių neišimamas ribotuvas.

6. Sprendimą dėl daiktų, sklaidžiančių radioaktyvųjį, elektromagnetinį, šviesos, šilumos, infragarso arba ultragarso spinduliavimą, pavojingą biologinį poveikį, pavojingas gyvybei dujas arba kitokias pavojingas sveikatai arba gyvybei medžiagas arba energiją, pripažinimo ginklais, nurodytais šio Įstatymo 3 straipsnio 15 punkte, priima ekspertų komisija, nurodyta šio Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje.

LAW OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA ON THE CONTROL OF ARMS AND AMMUNITION IN THE CONTEXT OF CRIMINAL LAW AND CRIMINALISTICS

Egidijus Vidmantas Kurapka *

Hendryk Malevski **

Sigitas Justinas Pečkaitis ***

Eduardas Vaitkevičius ****

Mykolas Romeris University

Summary

The Criminal Code of the Republic of Lithuania (CC) entered into force on 1 May 2003. A notion of a firearm is referred to in the new Criminal Code establishing criminal liability aggravating circumstances, qualifying such criminal acts as robbery, contraband, being a party to the offence, seizure of aircraft. Furthermore, the notion of a firearm is also implied in the Articles establishing liability for illegal disposal of firearms, their seizure as well as laying down the violation of rules of firearms' keeping. There are presented some elucidations concerning the notions in the Criminal Code of the Re-

* Mykolas Romeris University Vice-Rector for Research, Prof. Dr.

** Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Head of Criminalistics Department, Prof. Dr.

*** Mykolas Romeris University Vice-Rector for Studies, Prof. Dr.

**** Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Criminalistics Department, Assoc. Prof. Dr.

3 priedas

Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo trečiasis skirsnis.

Draudžiami ginklai ir šaudmenys

7 straipsnis. Draudžiami ginklai ir šaudmenys

1. Lietuvos Respublikoje draudžiami A, B, C kategorijų graižtviniai ir lygiavamzdžiai šaunamieji ginklai, neturintys identifikacinių numerių. Tokius ginklus gali turėti tik kriminalinės ekspertizės įstaigos, taip pat šio Įstatymo 38 straipsnio nustatyta tvarka perdirbtus ginklus – juos kolekcionuojantys asmenys.

2. Civilinėje apyvaroje draudžiami:

1) A kategorijos ginklai ir šaudmenys tik A kategorijos ginklams, išskyrus, kai juos naudoja Lietuvos bankas, įmonės, gaminančios ginklus ir (ar) šaudmenis, bei mokslinio tyrimo įstaigos;

2) bet kokie savadarbiai šaunamieji ginklai;

public of Lithuania; however, the elucidation of the notion of a firearm is not provided in the Code. Naturally, the Lithuanian Criminal Law along with Criminal Law of other countries is not analysing the notion of a firearm. Thus, the notion of a firearm was first introduced in the Law of the Republic of Lithuania on the Control of Arms and Ammunition in 1996. The notion has not contradicted recent the notion of a firearm in decades already settled in Criminal Law and society.

The new notion of a firearm was established in the new Law of the Republic of Lithuania on the Control of Arms and Ammunition that came into force on 1 July 2003. Besides, that new notion, actually, differs from the previous notion. Firearms include pneumatic arms, gas pistols and revolvers as well as arms with strings and even signal arms in the new Law. The question on how to approach these arms arise while they are being used in committing criminal acts such as robbery, seizure of aircraft, the organization or provocation of riots, etc. Thus, the handling of the firearm is a qualifying feature of

the crime or an aggravating circumstance (CC Article 60, Subsection 10).

It is reckoned that the Law of the Republic of Lithuania on the Control of Arms and Ammunition needs a more thorough analysis and comments of the specialists of Criminal Law and Criminalistics. In any case, criminalistic evaluation of the firearms is necessary to accomplish in both regulating civil circulation of the firearms and legally evaluating crimes related to the illegal circulation of the firearms and their handling. At present, some new amendments to the Law of the Republic of Lithuania on the Control of Arms and Ammunition are being prepared. Thus, it is a good opportunity to amend some of the most obvious gaps that have occurred in the Law as mentioned above and the best way to do it is by pooling the efforts of the representatives of Criminalistics.

Keywords: criminalistics, criminal law, firearms, classification of arms, control of the circulation of arms.